

# Stappenplan

voor vrijwilligers in reïntegratietrajecten

**F RIES**

**S AMENWERKINGSVERBAND**

**U ITKERINGSGERECHTIGDEN**



Fries Samenwerkingsverband  
Uitkeringsgerechtigden

## **Voorwoord**

Deze brochure “Stappenplan voor vrijwilligers in reïntegratietrajecten” is geschreven vanuit de belangen van mensen die, verplicht of onverplicht, werkzaamheden verrichten met behoud van een uitkering.

Vaak zullen dit mensen zijn die een uitkering nodig hebben en deze aanvragen bij de gemeentelijke sociale dienst of het UWV. Het uitvoeren van werkzaamheden wordt o.a. als reïntegratie instrument gebruikt. Soms is het een voorwaarde voor het verkrijgen van een uitkering.

Uit de dagelijkse praktijk van het FSU blijkt dat de kwaliteit van het vrijwilligerswerk in reïntegratietrajecten te wensen overlaat. Er wordt nauwelijks gekeken naar de belangen van de vrijwilliger.

Deze brochure helpt de betrokken vrijwilliger met het zichtbaar maken van de knelpunten, lees kwaliteit, van zijn of haar vrijwilligerswerkzaamheden.

In het eerste gedeelte worden een aantal herkenbare situaties vanuit de praktijk beschreven. Vanuit deze praktijk situaties krijgt u tips aangereikt. Het tweede gedeelte is een invulformulier waarmee u uw eigen situatie kunt analyseren. U krijgt een aantal instrumenten aangereikt welke u zelf kunt gebruiken om uw eigen werkomgeving te verbeteren.

Komt u er zelf niet uit kom dan naar één van de spreekuren.

Naast dit document heeft het FSU voor u een checklist vrijwilligerswerk in reïntegratietrajecten ontwikkeld. Met de checklist brengt u uw eigen situatie in beeld. De checklist helpt u met het verbeteren van uw vrijwilligerswerkzaamheden in het kader van reïntegratietrajecten.

Leeuwarden, januari 2008  
Fries Samenwerkingsverband Uitkeringsgerechtigden

## De ideale situatie

### **Vrijwilligerswerk op eigen initiatief in een uitkeringssituatie**

Vaak gaat het om werkzaamheden of doelstellingen van de vrijwilligersorganisatie waarbij u zich betrokken voelt. Het initiatief om vrijwilligerswerk te doen ligt bij u. Uw uitkeringsinstantie wil dit wel graag weten; formeel behoren zij toestemming hiervoor te geven. Zolang het vrijwilligerswerk uw activiteiten om een betaalde baan te vinden niet hinderen, zal de uitkeringsinstantie over het algemeen hier positief mee omgaan. Er zijn een aantal voorwaarden die worden gehanteerd, verstandig is om hierover navraag te doen. Vraag een schriftelijk akkoord, indien u deze niet binnen 1 à 2 weken krijgt, stuur dan een briefje met het verzoek om een schriftelijk akkoord.

### **Vrijwilligerswerk als reïntegratiemiddel, met behoud van uitkering**

U wordt door uw uitkeringsorganisatie doorverwezen naar een vrijwilligersorganisatie om deze organisatie te helpen of u krijgt werk aangeboden met behoud van een uitkering. Dit kan uw uitkeringsinstantie of uw reïntegratiebureau doen. Bij weigering kan mogelijk uw uitkering worden gekort of zelfs niet worden uitgekeerd. Is dit voor u een machteloze situatie? Niet helemaal, we gaan hier dieper op in met een aantal praktische voorbeelden.

U wordt begeleid door een reïntegratiebedrijf en u heeft een reïntegratiecoach. In dat geval kan werk met behoud van uitkering of vrijwilligerswerk een onderdeel zijn van uw reïntegratieplan en zal dit in een gesprek met uw reïntegratiebedrijf aan de orde zijn geweest. In het reïntegratieplan staat dan het doel van het werk, de gewenste werkzaamheden, de benodigde tijdsduur en het gewenste resultaat dat de werkzaamheden voor u moeten opleveren.

#### *Voorbeeld:*

*Henk is 40 jaar en heeft jarenlang gewerkt als magazijnmedewerker voor een handelsbedrijf. Hij is op zoek naar ander werk. Hij is een fanatiek volleyballer en in zijn vrij tijd helpt hij zijn volleybalclub af en toe met het onderhouden van de materialen. Hij heeft tenslotte twee rechterhanden. Met zijn reïntegratiecoach komt hij tot de afspraak om zich te oriënteren op een baan als facilitair medewerker, dit lijkt veel op de werkzaamheden die hij voor de volleybalclub doet. Omdat hij geen ervaring heeft in deze functie is afgesproken dat een werkervaring van 3 maanden hem de nodige kennis en ervaring kan geven.*

Bovenstaand voorbeeld is gebaseerd op een ideale situatie. De praktijk blijkt echter toch iets anders. In de volgende beschrijvingen geven we hiervan voorbeelden en tips.

**Case 1:**

*Trijntje wordt door het reïntegratiebureau vriendelijk, doch dringend verzocht zich te melden voor een vrijwilligersfunctie bij een vrijwilligersorganisatie. Indien ze niet gaat zal dat ten koste gaan van haar uitkering. Er is voor haar een afspraak gemaakt en Trijntje gaat op gesprek. Ze wil wel iets doen, echter ze weet nog niet wat. Dit is een kans voor haar. In het gesprek met deze vrijwilligersorganisatie blijkt dat ze gesprekken met cliënten via de telefoon zou moeten voeren. Aan het einde van het gesprek wordt haar verteld dat ze niet wordt geselecteerd voor dit vrijwilligerswerk. Teleurgesteld gaat ze terug naar haar reïntegratiecoach.*

**Wat gebeurt hier en hoe kan het beter?**

Het is Trijntje niet bekend waarmee ze de vrijwilligersorganisatie kan helpen. Ze gaat daarmee een gesprek aan zonder te weten wat er van haar gevraagd zal worden. Tevens heeft ze zich daarom niet kunnen voorbereiden.

**Tip: Vraag aan de persoon, die je verzoekt ergens aan het werk te gaan, naar de werkzaamheden die je moet verrichten.**

**Tip: Vraag ook meer informatie over de organisatie waarvoor je aan het werk moet.**

Het kan dat je, ondanks navraag, hierover geen of onvoldoende informatie krijgt.

**Tip: Neem vooraf telefonisch contact op met degene waarmee je de afspraak hebt. In een kort telefoongesprek kun je de afspraak bevestigen en ook navraag doen over de werkzaamheden.**

Trijntje is een doener, ze is niet zo'n prater. Ze is het liefst bij haar familie en vrienden, haar sociale contacten zijn beperkt. Andere mensen te woord staan en begeleiden is niet haar ding. Het is dus niet raar dat de vrijwilligersorganisatie waarmee ze het gesprek heeft gehad, signaleert dat Trijntje niet de persoon is die zij zoeken voor deze werkzaamheden.

**Tip: Ga na of de werkzaamheden overeenkomen met je eigen kennis en vaardigheden.**

Kennis en vaardigheden, ook wel competenties<sup>1</sup> genoemd zijn zeker ook aan te leren.

**Tip: Vraag na of je ontbrekende kennis en vaardigheden in de praktijk kunt aanleren.**

Ieder mens is uniek in zijn eigen competenties. Reïntegratiebureaus hebben methoden om competenties zichtbaar te maken. Het kennen van je eigen competenties maakt het gericht zoeken naar een baan gemakkelijker.

**Tip: Vraag naar een competentietest, als niet duidelijk is welk werk goed bij je past.**

---

<sup>1</sup> Competenties: waar je als persoon goed (competent) in bent.  
Stappenplan voor vrijwilligers in reïntegratietrajecten  
FSU Leeuwarden

**Case 2:**

*Sjoerd is 62 jaar en werkloos. Hij werkt al sinds zijn 18<sup>de</sup> en hij heeft meer dan 10 jaar voor zijn laatste werkgever gewerkt. Hij vindt geen werk en vraagt na afloop van zijn WW-periode een bijstandsuitkering aan. In het gesprek met de gemeente wordt Sjoerd te kennen gegeven dat hij zich de volgende dag voor werk moet melden. Sjoerd zal geen uitkering ontvangen als hij dat weigert.*

**Wat gebeurt hier en hoe kan het beter?**

De gemeente hanteert het 'Work First' principe. 'Work First' houdt in het verplicht deelnemen aan werkactiviteiten ter bevordering van de reïntegratie naar de reguliere arbeidsmarkt om de afstand naar de arbeidsmarkt zo klein mogelijk te maken en te houden en om iemand zo snel mogelijk aan een betaalde baan te helpen. 'Work First' heeft daarmee een duidelijk hoofddoel. Er worden echter meerdere doelen gehanteerd.

**Tip: Vraag naar het doel van het 'Work First' traject waartoe je verplicht wordt.**

Sjoerd is als vrijwilliger al jaren actief voor zijn voetbalvereniging, waar hij zelf in zijn jonge jaren nog heeft gevoetbald. Hij doet dit vrijwilligerswerk met plezier. De gemeente verplicht hem om gelijkwaardig vrijwilligerswerk te gaan doen voor een andere sportvereniging. Dat houdt tevens in dat hij zijn activiteiten voor zijn eigen vereniging vanwege tijdsproblemen moet stopzetten. Dit brengt Sjoerd niet verder, het enige wat voor hem verandert is de werkgever, niet de werkzaamheden.

**Tip: Vraag naar het voordeel dat het 'Work First' traject specifiek voor jou heeft.**

Sjoerd is bij een andere vereniging minder gemotiveerd, het is niet zijn vereniging. Hij vraagt zich tevens af wat dit bijdraagt aan het vinden van een betaalde baan.

**Tip: Vraag na wat het 'Work First' traject voor jou bijdraagt in het (sneller) vinden van betaald werk.**

### **Case 3:**

*Maria komt uit het buitenland en is als vluchteling toegelaten in Nederland. In haar geboorteland heeft ze gestudeerd en zij heeft diverse diploma's. Ze heeft de gehele inburgeringsprocedure doorlopen om in Nederland te mogen werken. Dit lukt niet direct dus ze vraagt een bijstandsuitkering aan. Na een moeizaam gesprek, haar kennis van het Nederlands is nog zeer gebrekkig, wordt haar medegedeeld dat ze zich de maandag daarop bij een bedrijf kan melden; men heeft daar werk voor haar. Maria weet niet wat voor soort werk, maar ze gaat terug naar haar familie en vertelt vol trots dat ze een baan heeft; ze is er blij mee. De volgende maandag meldt ze zich bij het betreffende bedrijf. Ze moet daar eenvoudige werkzaamheden uitvoeren. Ondanks dat dit onder haar niveau is, is ze er blij mee. Het is werk en het levert een zelf verdiend inkomen op dat meer is dan de kleine toelage die ze tot nu toe kreeg, de toekomst lijkt weer rooskleuriger. Als ze haar eerste loonbetaling ontvangt schrikt ze, het is hetzelfde als voorheen. Ze meldt dit aan haar werkgever, die haar doorverwijst naar de gemeentelijke sociale dienst. Daar krijgt ze te horen dat ze geen werk heeft gekregen in loondienst, maar werk verricht op basis van vrijwilligerswerk.*

### **Wat gebeurt hier en hoe kan het beter?**

De gemeente stuurt Maria naar een vrijwilligerswerkproject. De gemeente zegt vooraf duidelijk te hebben aangegeven dat het vrijwilligerswerk is. Maria heeft dit laatste niet goed begrepen. Gezien haar achtergrond/cultuur waar ze vandaan komt is dat ook niet verwonderlijk. In haar geboorteland bestaat vrijwilligerswerk of 'arbeid met behoud van uitkering' niet, men is daar gewend om voor arbeid betaald te krijgen.

**Tip: Indien je aan het werk wordt gestuurd, informeer dan of het betaalde arbeid in loondienst is, òf 'arbeid met behoud van uitkering'.**

De gemeente zegt dat Maria is verteld dat het om onbetaald werk gaat, maar een schriftelijke bevestiging hiervan ontbreekt.

**Tip: Laat afspraken ter bevestiging op papier zetten en naar je toesturen.**

Indien een afspraak niet binnen een redelijke termijn (1 week is acceptabel) wordt bevestigd is het verstandig de afspraken zelf op papier te zetten en deze ter bevestiging naar de betreffende instantie te sturen.

**Tip: Zet afspraken eventueel zelf op papier en stuur deze naar de betreffende instantie. Bewaar een kopie voor jezelf.**

#### **Case 4:**

*Peter, een gezonde man van 26 jaar, is in het kader van een door de gemeenteverplicht gesteld reïntegratietraject, als vrijwilliger aan het werk bij een goede doelen organisatie. Tijdens deze werkzaamheden zakt hij door een trede van een trapje dat hij als hulpmiddel moest gebruiken om een aantal werkzaamheden te verrichten. Hij komt zeer ongelukkig terecht en belandt in het ziekenhuis. Na langdurig verblijf in het ziekenhuis houdt hij blijvend letsel over en wordt volledig afgekeurd. Omdat hij veel kosten heeft en tevens inkomsten misloopt, klopt hij aan bij de vrijwilligersorganisatie voor een financiële tegemoetkoming. Deze organisatie heeft geen verzekering lopen voor vrijwilligers en verwijst naar de gemeente, die ook afwijzend reageert.*

#### **Wat gebeurt hier en hoe kan het beter?**

Peter is niet in loondienst en valt daarom niet binnen de eisen die daarin gesteld worden. Werkend als vrijwilliger voor een vrijwilligersorganisatie houdt in dat alle beschermende en sociale wetgeving, denk aan arbo-, pensioen- of ziekwet, niet van toepassing zijn. De vrijwilligersorganisatie heeft mogelijkheden om hiervoor verzekeringen af te sluiten. Rechtelijke uitspraken geven aan dat vrijwilligersorganisaties aansprakelijk zijn voor hun vrijwilligers en daardoor worden gedwongen tot goed werkgeverschap. Het blijft echter in elk individueel geval noodzakelijk dit recht te halen, met alle emotie en kosten die dit met zich meebrengt.

Indien je werkzaamheden uitvoert in het kader van een reïntegratietraject, als vrijwilliger of als 'werk met behoud van uitkering' is het van belang tegen een aantal zaken verzekerd te zijn. De organisatie waarvoor je werkt zouden op z'n minst de volgende verzekeringen moeten hebben afgesloten:

- ongevallen verzekering;
- aansprakelijkheidsverzekering.

**Tip: Vraag na welke verzekeringen voor je zijn afgesloten en laat dit op papier zetten.**

Het kan zijn dat er één of meerdere verzekeringen niet zijn afgesloten. Omdat je in het kader van een reïntegratietraject min of meer gedwongen wordt om deze werkzaamheden uit te voeren, gezien het sanctiebeleid door middel van korting op de uitkering, is het van belang de opdrachtgever, vaak de gemeentelijke sociale dienst of het UWV, te informeren. Indien de risico's in jouw ogen onaanvaardbaar hoog zijn, dien dan een verzoek in om deze risico's uit te sluiten.

**Tip: Informeer de opdrachtgever van het reïntegratietraject over de ontbrekende verzekeringen.**

**Tip: Informeer de opdrachtgever van het reïntegratietraject over de risico's van ontbrekende verzekeringen.**

**Tip: Dien bij de opdrachtgever het verzoek in deze risico's uit te sluiten door de dekking op zich te nemen of door een andere keuze te maken in werkgever.**

### Case 5:

*Petra is 46 jaar, heeft twee kinderen die niet meer thuis wonen en is onlangs gescheiden. Ze heeft sinds de geboorte van haar eerste kind niet meer gewerkt. Ze heeft na de middelbare school een administratieve opleiding gevolgd. De uitkerende instantie wil haar een uitkering verstrekken onder de voorwaarde dat ze als herintreder vrijwilligerswerk gaat doen om weer in een werkritme te komen en om ervaring op te doen in de vernieuwingen van haar oude beroep; ze heeft o.a. een gebrek aan computerervaring. Ze begrijpt dit, gaat met deze voorwaarde akkoord en meldt zich bij de vrijwilligerscentrale.*

*Via de vrijwilligerscentrale kan ze aan de slag als administratief medewerker bij een welzijnsinstelling. Ze is hier blij mee en gaat aan het werk.*

*Na 3 maanden meldt ze zich bij de vrijwilligerscentrale en verteld daar dat de welzijnsorganisatie ontevreden is over haar werkzaamheden. Haar is verteld dat ze te weinig kennis en ervaring heeft met de werkzaamheden die ze moet uitvoeren. Zij hebben aangegeven geen gebruik meer te willen maken van haar diensten. De vrijwilligerscentrale zegt haar niet te kunnen helpen. De uitkerende instantie geeft aan dat er een strafkorting op haar inkomen wordt toegepast indien ze geen activiteiten ontplooit om haar kans op betaald werk te vergroten. Ze is zeer teleurgesteld en weet niet wat ze nu moet.*

### **Wat gebeurt hier en hoe kan het beter?**

In eerste instantie lijkt het dat Petra een prima manier heeft gevonden om haar eigenwaarde en daarmee haar kansen op de arbeidsmarkt te vergroten. Echter de welzijnsorganisatie waarvoor ze werkt is niet tevreden. Ze mist ervaring en kennis. Niet erg vreemd, want dat was juist het doel van de werkzaamheden. Het blijkt dat deze welzijnsorganisatie geen mensen opleidt, terwijl Petra wel opleiding nodig heeft.

Wat ook vreemd is, is dat pas na 3 maanden de melding komt dat er iets niet goed gaat. Daar moet Petra zelf mee komen. Er mist sturing en begeleiding van haar werkgever en van de uitkerende instantie. Een middel om dit gemis op te lossen is een coach die samen met Petra haar reïntegratietraject vastlegt in een reïntegratieplan. In het reïntegratieplan staat niet alleen het doel omschreven, zoals bij Petra, maar ook de middelen en de voortgang.

**Tip: Vraag bij de uitkerende instantie naar jouw reïntegratiecoach en neem contact met hem/haar op.**

**Tip: Vraag de reïntegratiecoach om samen met jou een reïntegratieplan te maken.**

Petra heeft geen ondersteuning tijdens haar werkervaringstraject gekregen, ze mist:

- aanvulling op haar (Vaktechnische) opleiding;
- begeleiding/coaching op de werkvoer, met betrekking tot haar werkzaamheden;
- begeleiding/coaching vanuit het reïntegratie doel.

Opleiding voor Petra kan worden verzorgd door een extern opleidingscentrum, echter haar werkgever kan haar ook opleiden tijdens haar leertraject.

**Tip: vraag naar opleidingsmogelijkheden.**

**Tip: Weet wie je reïntegratiecoach is en ook wie je werkbegeleider is. Vraag er naar.**

Het FSU heeft een checklist gemaakt om de kwaliteit van het vrijwilligerswerk in reïntegratietraject te verbeteren.

**Tip: Gebruik de ‘checklist kwaliteit vrijwilligerwerk in reïntegratietrajecten’ die het FSU voor cliënten heeft ontwikkeld.**